Comentari al poema CIII: *Aquell ateny tot quant atènyer vol:* de la recepció a la interpretació

Giuseppe Grilli
(Istituto Universitario Orientale, Nàpols)

Entre els poemes marquians que menys han atret l'atenció de lectors i crítics, podem incloure sens dubte el CIII[1]. L'explicació d'aquest fet rau, possiblement, en un feix de raons. El poema no brilla per una especial originalitat d'argumentació, ni es fa singular per una cruïlla de símils agosarats; tampoc no presenta una situació psicològica que podem inscriure dins d'una suposada evolució del cançoner del poeta. Sabem que són justament aquestes característiques (ací mancades) les constants, des de sempre, de l'interés envers les poesies de March.

El nostre poeta, malgrat la marginació d'alguns dels seus textos i la incomprensió que n'envolta altres, ha pogut acumular un enorme prestigi, un prestigi que no hem d'oblidar que no és cap descoberta recent i no respon al redescobriment romàntic de la lírica medieval, com s'esdevé pels trobadors, sinó que reposa sobre una fama ininterrompuda al llarg de la Edat Moderna.

[1] Apliquem la numeració tradicional establerta per Pagès (A. Pagès, *Les obres d'Auzias March*, re-edició facsimil, València 1991), que seguirem també pel que fa al text del poema.

Dances cortesanes, miniatura d'un ms. francés del segle XV de *La belle dame sans merci*, d'Alan Chartier (Bibliothèque Nationale, Paris)

La fascinació exercida per March es deu tanmateix al seu valor de contingut, a la profundidat de la seva poesia, com ja reconeixien al segle d'or castellà, per efecte de la seva identitat de *gran philosopho*. Un altre aspecte persistent en la crítica, però de formació més recent, malgrat que en part arranqui des del segle XVII, és la consideració de March com a innovador dins de la tradició poètica catalana i, doncs, com a conreador d'un eixamplament de la temàtica perseguit mitjançant les metàfores. Aquesta valoració lliga amb la afirmació de la novetat de la llengua (March renuncia pràcticament a tota citació provençal, reduint els pocs mots emprats a partícules aïllades i d'escassa incidència dins del context del discurs poemàtic); ell fa servir, doncs, una llengua poètica nova, mimètica de l'ambient del propi viscut del poeta.

Una altra utilització de la proliferació metafòrica del discurs poètic ausiasmarquià ens porta cap al resistent prejudici del "realisme" etern de la poesia catalana: cosa que s'escau perfectament amb el sistema de finestres sobre el món que amb vehemència Ausiàs elabora en un grapat prou significatiu de textos replets de imatges agosarades a voltes fins a la grolleria.

Finalment la recerca d'un fil sentimental correspon a la idea de mantenir el paral·lelisme amb Petrarca en dibuixar un *continuum* líric que hom pugui reconstruir i reconéixer, com aconteix en un cançoner poètic individualitzat.

Sense voler ací desprestigiar cap d'aquestes línies d'interpretació, voldria però insistir en el fet que totes elles responen a una lectura, diguem-ne interessada, que de March es fa a partir de la incorporació del seu llegat poètic dins de la tradició en llengua castellana. Descomptada la referència a l'apreciació de March com a pensador i intèrpret de la filosofia escolàstica, revalorada per l'èxit del *Cant Espiritual*[2], hem de reconduir a la reinterpretació que de la poesia ausiasmarquiana realitza Garcilaso el més poderós impuls a considerar el conjunt dels seus textos un cançoner[3]. D'altra banda, la insistència sobre els símils, a la qual tant han contribuït Bohigas, Zimmerman i Archer, tampoc no la podem deslligar de la polèmica, típica del pas del XVI al XVII en l'aprecí de March, entre els partidaris de la lectura tradicional i de la innovadora o modernista[4], una polèmica que va ser prou embolicada amb l'intent de bastir una literatura, autòctona o provincial dins els territoris de parla catalana, paral·lela a la literatura castellana, sentida, durant un llarg període, com a general de l'imperi i supranacional[5].

2 Cfr. Ferreres, *Ausiàs March, Obra poética completa*, Madrid, Clásicos Castalia, 1979, v. II, p. 438 reporta una relació de les traduccions de Romaní a Gimferrer, passant per la parcial de Quevedo.

3 Una interpretació d'altra banda que de Garcilaso ofereix l'edició barcelonina sorgida de la casa Boscà, com es prou sabut, i que es revalida per una analòga operació editorial: la de les poesies de Pere Serafí que ara són a l'abast en una preciosa edició facsímil. Cal recordar la innovadora posició defensada per C. Romero, *Re-imaginaciones de Ausias March* «Rassegna Iberistica» 4 (1979), pp. 3-60 i la resposta de F. X. Dilla, *El manuscrit* E *d'Ausiàs March; ordre alfabètic o* «reimaginació»?, a C. Romero i R. Arqués (eds), *La cultura catalana tra l'umanesimo e il barocco. Atti del V Convegno dell'Aisc. Venezia 1992*, Padova, Editoriale Programma, 1994, pp. 219-227.

4 Cfr. G. Grilli, *Dell 'eredita poetica ausiasmarchiana,* in *Atti del Convegno: dall' Umanesimo aragonese al Rinascimento in Italia e in Spagna. Napoli 1987,* in *AION-sr*, XXX (1988), pp. 249-258.

5 cfr. G. Grilli, *Poesia artificiosa e metametrica nella letteratura catalana,* in *AION-sr*, XXXVII (1985), pp. 293-355.

Una de les sis parts del tapís "la dama i l'unicorni", *ca.* 1490-1500 (Musée de Cluny).

Detall dels vitrals de la Catedral de Tarragona.

Cal dir que les categories crítiques al·ludides no troben en el poema CIII una revalidació remarcable, col·locant-lo una mica de gairell respecte als corrents principals de la recepció. Tanmateix, uns elements afegits es donen per confirmar l'atribució de menor al cant: hi juguen la manca d'un senyal fort que remeti a un conjunt o grup de poemes significatius[6], la proximitat, en l'ordenació cronològica donada per Pagés, i universalment aceptada, amb uns cants de gran valor i prou distants per forma i contingut del nostre, la trasmissió manuscrita i la impresa que, reiteradament, ens proposa una interpolació que hom pot, i amb raons, sospitar apòcrifa. En realitat, de tots els mecanismes de la recepció enunciats com a negatius per l'èxit del poema, aquest és el que menys dany provoca, com demostra el cas del poema 68 ("No·m pren així com al petit vailet") que, en canvi, ha tingut un gran èxit al llarg del temps i ha gaudit, darrerament, d'unes noves atencions crítiques justament gràcies a la polèmica sobre la possible interpolació d'uns versos espuris[7].

Tot i així, crec que el cant CIII es mereix una atenció, si fa no fa, justament pel seu aïllament i marginalitat. Crec que ha arribat el moment de llegir el poema en la versió que en ve donada per les edicions filològiques, començant per Pagès, tot i que més endavant també pararem esment en les amplificacions (tal volta *dilatatio*, tal altra glossa o comentari, ofertes per les edicions del XVI).

Llegim ara el poema segons el text establert per Pagès:

Els diners no fan la felicitat

I
Aquell ateny tot quant atenyer vol,
si lo voler egual'ab lo poder.
No 's consegueix açò per lo diner,
y ell no sabent penssa que tot mal tol!
Doncs, per haver hom lo major delit,
no cerch ab ço que lo diner ateny,
car en mes mal que a be l'hom empeny.
Dins hom està lo seu be tot complit.

II
Natura 'n l'om ha termens establit
a sos desigs per aquells contentar,
e bastament per aquells sadollar,
y ell no sabent ho vol en infinit!
Guardat de fam, de fret e de calor,
lo cors per ssí res no demanarà.
Si l'apetit demés lo requerà,
en loch de be s'i metrà la dolor.

III
Erminis, marts no guarden de fredor
mes que lla pell de la volp o d'anyenll,
ne cal vestir per calor terçanell,
ne son requer lit ab molta blanor.
Prest, sens gran cost, es quant mester havem,
mas l'apetit nostre ·ns ho encareix;
d'alguns desigs complits fastig n'avem.

6 Cfr. G. E. Sansone, *Sui "senhals" minori in Ausias March* (1991) ara a Id., *Scritti catalani di filologia e letteratura,* Bari 1994, p. 134.

7 Cfr. L. Badia, *Tradició i modernitat als segles XIV i XV. Estudis de cultura literària i lectures d'Ausiàs March*, València-Barcelona 1993, pp. 235 i ss. ; R. Archer, *Aproximació a Ausiàs March*, Barcelona 1996, pp. 109 i ss..

8 Cito de la ed. catalana realitzada a València, 1990.

9 A. Pagès, op. cit. pp. 351-352

10 P. Bohigas, *Poesies* de Ausiàs March (Barcelona ENC, 1952) p. 100, vol. IV, escriu: «La primera estrofa conté els següents enunciats: amb diners hom no pot assolir els majors goigs; per a molts, els diners són causa de mal més que no pas de bé. Partint d'aquests conceptes, les estrofes següents (vv. 9 ss) ens parlen del desig desordenat i del mal que aquest porta. En la darrera estrofa (vv. 45-56) Ausiàs March conclou que hom ha de retenir només esl diners necessaris i que val més que doni la resta».

IV
Aquell voler per null temps fartarem
que passa d'om lo delit natural,
e sols aquest es lo mer sensual
y aquell major que d'entendre prenem.
Quan aquests han lo seu propi esguart,
l'ome pot dir qu'es en lo mon content:
ladonchs lo ver coneix l'enteniment,
y ell cors sens fam e fastig roman fart.

V
Aquell voler es molt menys que bastart,
no ressemblant als qui l'an engenrat.
Sembla ·ls mas poch: de que l'om es torbat,
veent d'ell fets lançants natur'a part.
Aquest ociu aquells d'on l'esser trau;
el es fill cert de fals'opinió,
matant lo cors, destruint la rahó;
e qui ·ll segueix a ell y a ssí desplau.

VI
Rey es tot hom; aquest lo fa esclau
e menys de grat aquest se fa servir,
car per aquest l'ome no pot venir
al desijat, e fa lo que li plau.
Ell es aquell qui l'om port'n lo mon,
cercant la fi que jamés trobarà,
e fora ssí jamés hi pervindrà:
les fins d'aquest en natura no son.

VII
Per conseguent, lo meu consell yo don:
que vostr'amich hus des dinés axí
que solament ne prenga per a ssí,
tant com mester al necessari son;
e lo restant partesc'als qui no n'han,
car no ·n traurà d'aquells son propi be,
hoc hun be fals que tost s'en va e ve,
tal que ·l pus rich es lo mes pobrejant.

VIII
Avis a tots los qui trobar volran
lo gran delit sens mescla de dolor:
Fugen del tot cobejança e por,
a, pe ·lls diners, a llur ostal venrran·

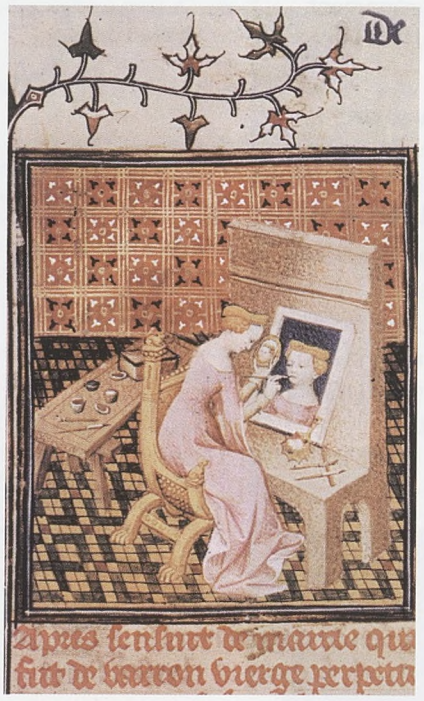

Dama pintant el seu autoretrat, amb un espill, miniatura d'un ms. francés del segle XV de *De claribus mulieribus*, de Boccaccio (Bibliothèque Nationale, París)

Pagès en la seva edició no ens presenta cap resum, com li és gairebé habitual en la representació de la majoria dels cants, i al seu assaig sobre *Ausiàs March i els seus predecesors*[8] li dedica unes poques notes de passada, tractant dels cants morals; en canvi, valora sobretot el llarg i complex poema CVI, que abarca el tema dels bens materials, tot explicant, però, aquest poema, sorgeix la referència al cant CIII que ací en interessa:

> En una altra poesia (CIII) desenvolupa alguns llocs comuns d'inspiració estòica sobre el mateix tema i diu que les riqueses no són ni la felicitat, ni el suprem bé (*lo major delit*, CIII, 5, *lo gran delit*, CIII, 58). Diu: "els ermins i els marts no protegeixen contra el fred més que la pell de rabosa o d'anyell. A l'estiu no cal vestir-se de terçanell i, per dormir, no hi ha cap necessitat de llit massa bla. Obtenim a pressa i amb poca despesa el que ens és indispensable, és el nostre desig, però, que encareix les coses" (CIII, 17-22)[9].

Com hem vist, es tracta d'un comentari molt esquemàtic que es redueix en realitat a la paràfrasi i comentari del símil o imatge central.

Un poc més explicit és Bohigas, que enriqueix la seva edició amb una presentació i unes notes explicatives relativament extenses. Tot i així, la presentació no va gaire més lluny del resum del poema[10], malgrat que cap al final del comentari al·ludeix a una novetat en el tractament que és important: la introducció en l'escena d'un nou personatge, amagat, encara que no del tot absent, que articula una nova dimensió de discurs moral, puix que no es tracta d'una relació doctrinal i abstracta, sinó d'un consell moral concret i real. Llegim el comentari:

> En aquesta estrofa [la darrera] el poeta al·ludeix una tercera persona, de la qual no s'ha fet esment fins ara.

Hem citat implícitament, de la mà de Pagès i Bohigas, dos poemes marquians, més coneguts i llegits, que tenen quelcom a veure amb el nostre: es tracta del CVI i, sobretot, del LVII. Tal volta aquest darrer el podem provar a tornar-lo a llegir dins d'un context de parangó amb el nostre CIII. De fet, la semblança entre els dos cants es cenyeix a la primera estrofa, ja que l'evolució temàtica del poema LVII, identificat amb el senyal *Llir entre carts*, és del tot autònoma. En realitat ja a l'estrofa tercera (i représ a la cinquena, última abans de la tornada) el motiu dominant és el de la Fortuna. Aquesta ("si és ver que déu sia") ve a ésser invocada al fi que no estorbi, amb el seu constant vici de la inestabilitat, la bonança de l'amor correspost ("dos cors en vida una"). Altrament, ella *cega* podria tot comprometre i deixar pas a mort. L'entrada al poema, en canvi, com déiem, dona peu a unes consideracions més útils al nostre tema:

> Ma voluntat, amant-vos, se sent contenta,
> havent desig de posehir la vostra;
> e só content de tal com se demostra.
> Lo freturós desig prech Déu no senta,
> si bé d'amor terme no pusch atènyer
> en aquest lloch on amadors conexen:
> lur gros desig complit, d'amor se lexen,
> e yo ladonchs me sent d'amor estrènyer.

Ara, si és indubtable que el motiu de l'amor *gros* (grosser) o sensual, hi és esmentat amb l'habitual negativitat, o almenys amb una negativitat comparable a la esmerçada al poema CIII, el context és prou diferent. Ací els límits de l'amor carnal són al·ludits sols per remarcar el valor d'un amor que no s'acaba, perquè el jo poètic sap massa bé que no li basta ni es pot arrestar en el llindar del amor comú, ans és justament en el punt on tothom termina que ell tot just comença a sentir ("me sent d'amor"). Crec que és aquí això el que importa: és exactament el valor del sentir que es col·loca al centre del poema, un valor que roman (relativament) sense assolir una total identificació factual; per això crec que ací March vol insistir i explorar els límits dels sentits. Per això insisteix en el caràcter de precursor que s'atribueix a si mateix i a la pròpia poesia/poètica. Es tracta d'una faceta de l'exercici de poeta de Ausiàs March prou destacada i que ha estat excepcionalment glossada per J.V. Foix en la seva insistent mimesi com a "investigador en poesia". Una investigació sentida com a recerca permanent (i en això March "d'amor terme no pusch atènyer").

La Llotja de València, de Pere Compte i Joan Iborra (1483-1498).

En realitat el poema es desenrotlla al voltant d'una macrometàfora: la dels diners i de la seva relació amb la felicitat o almenys amb el plaer. La qüestió es podria doncs plantejar en termes prou fàcils i ben coneguts: els diners ho són tot, o sigui, ho donen tot? Aquesta temàtica ens ve presentada de bon antuvi a la primera part de la estrofa I, i precisament al vers 3. Tot seguit, però, March agafa el fil del raonament i el porta cap a la abstracció. Es nega la validesa dels diners a fi de atényer el *delit* que evidenment caldrà recercar en (i amb) altres mitjans. La conclusió de l'estrofa es contundent:

Dins hom està lo seu be tot complit.

"Sant Agostí", de Sandro Botticelli. (Chiesa di Ognissanti, Florència)

Amb això hom podria suposar exhaurit el tema principal i llest per la conclusió el cant: ans, puix que la conclusió ja ve donada, l'estrofa es podria llegir com una esparsa que fa perfectament sentit. March, però, de seguida obre el poema cap a unes noves possibilitats. Si fa no fa, es la seva tècnica més seductora: eixamplar els terrenys de la poesia justament allà i quan aquests ens semblaven del tot delimitats i acotats. Ho fa amb dues estrofes (la II i la III) que donen primerament, quasi com una glossa, una ulterior explicitació general, d'abast més filosòfic que experiencial, del principi afirmat al vers sisé suara citat. Aquesta *dilatatio* de la raó teòrica li permet (o així ho creu ell i en tot cas en aquesta direcció mena el poema forçant el discurs) una exploració d'un nou camp metàforic, que traspassa els valors referencials dels diners (que al capdavall és un sistema de símbols per representar i intercanviar bens) per atènyer aspectes més directes i essencials del viure: fam, fred, calor.

March creu, i ho afirma rotundament al vers 12, que l'experiència humana no es resol en les construccions simbòliques, sinó que es desenrotlla a partir de principis primordials: el dolor (o el plaer). Amb aquestes noves premises el poema pot navegar en un pèlag de metàfores naturals (estrofa III) que giren ara a l'entorn de les possibilitats de corregir una de les sensacions de sofriment que ell ha assenyalat: la induïda pel fred. La disamina de les pells que poden protegir el cos de la rigidesa d'un temps inclement, a més a més, indirectament li fa joc, donat que per aconseguir els efectes de protecció serveixen, sense establir privilegis, igualment les pells de més o de menys preu.

Erminis, marts no guarden de fredor
mes que la pell de volp o d'anyell.

Tanmateix aquesta regla general conté excepcions, perquè, si és ver que l'apetit creix amb la fam i quant més n'havem, més en desitgem (versos 22-23),

d'alguns desigs complits fastig n'avem.

Arribats en aquest punt, les tres estrofes següents són estrictaments morals, és a dir, que no s'allunyen del tema i romanen concentrades en la glossa del principi anunciat. Tot i així, en assolir el clímax de la seva argumentació, a l'estrofa V, March utilitza una micrometàfora al primer vers, una metàfora amagada, ja que sembla dissoldre's plenament dins de l'argument del rebuig que el delit massa sensual (l'estrofa IV ha estat dominada per la base semàntica de *fart* (*fartarem* al primer vers, *fart* a l'últim) indueix inevitablement. I això s'esdevé perquè l'impuls que el genera és *bastart*. Semblaria en un primer moment que el mot fóra, per dir-ho així, innocent, però no ho és ben bé. Més endavant, el terme *fill* denota una construcció que gira a l'entorn d'una relació pare-fill (natural-llegitim o bastard) que estableix una correlació entre els principis (que en diriem ontològics) i les conseqüencies morals d'aquells. La nova jerarquització introduïda amb la metàfora de la paternitat es desenrotlla plenament a l'estrofa VI on el pare assumeix el rol públic (o històric) de rei: "Rey és tot hom". De tal manera podem reconèixer la progressió: de la reflexió sobre l'ésser a la moral, de la moral a la política.

Hem arribat així al lloc que pertoca als diners: és el lloc de la política. Massa fàcil, diríem. Puix la recomanació recorda molt de prop la consigna cristiana de tornar al Cèsar el seu retrat. Però si llegim tota l'estrofa íntegralment, ens adonem que conté una descripció (evidentment al·lusiva) molt més acostada a la condició dels senyors feudals (o postfeudals): vull dir a la classe a la qual pertanyia March. L'argument utilitzat de fet és una legitimació de les seves necessitats ("tant com mester al necessari són") més pretencioses.

El que ens queda pot anar a parar a la oportuna lliberalitat de l'amic al qual es dirigeix el consell moral, si més no per una raó d'oportunitat, ja que fer-ho altrament seria en va, puix que "hum bé fals ... tot s'en va e ve".

Donat el text del poema marquià, serà prou interessant veure com les edicions del segle XVI, molt influïdes pel clima del Renaixement i de la poesia castellana del Cinccents, glossen el text. Ho fan amb la tècnica d'unes cobles intercalades que, sense modificar el sentit del poema, l'amplien i en fan redundància. Ho podem veure a l'edició marquiana de Claudi Bornat (Barcelona 1560), on el poema apareix en la següent forma:

Cant IX

1
Aquell ateny / tot quant atenyer vol
que lo voler / eguala 'b lo poder,
nos consegueix / per aço per lo diner
lo no sabent / pensa que tot mal tol.
Donchs per hauer / hom lo major delit
nol serch ab ço / que lo diner ateny
car en mes mal / que a be l'hom empeny
dins hom esta / lo seu be tot complit.

2
Natura 'n l'hom / ha termens establit
a sos desigs / per aquells contentar,
e bastament / quels pusca sadollar
y el ignorant / ho vol en infinit.
Guardat de fam / de fret, e de calor
lo cors per fi / res no demana:
si l'apetit / de mes lo requerra
en loch de be / si metra la dolor.

3
Ermins e Marts / no guarden de fredor
mes que la pell / de Volp o de Anyell,
ne cal vestir / per calor terçanell
ne fon requer / llit ab molta blanor.
Prest e sens cost / es quant mester hauem
mas l'apetit / les coses encareix,
tant que la fam / com mes hauem nos creix
d'algun desig / complit fastig rebem.

4
Aquell voler / compost no fartarem
quant passa d'hom / lo terme natural,
de la rahó / naix e del sensual
aquests reglats / en termens los metrem.
Quants aquests han / lo seu propri esguart
l'home pot dir / que's en lo mon content,
lla donchs lo ver / coneix l'enteniment
el cors sens fam / e fastig roman fart.

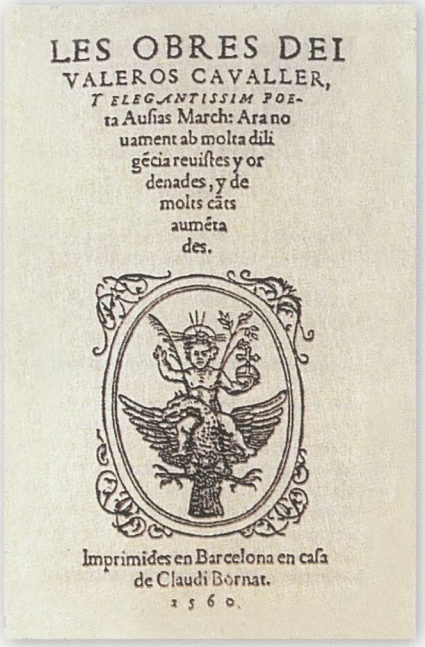
LES OBRES DEL
VALEROS CAVALLER,
T ELEGANTISSIM POE-
ta Aufias March: Ara no
uament ab molta dili
gècia reuiftes y or
denades, y de
molts cãts
auméta
des.

Imprimides en Barcelona en casa
de Claudi Bornat.
1560.

"Dona si us am, no·m graescau amor" (Ausiàs March). Detall del retaule de "La Transfiguració", de Bernat Martorell (Catedral de Barcelona).

5
Aquell voler / es molts menys que bastart
no ressemblant / als qui l'han engendrat
semblas mas poch / de que 'l hom es torbat
vehent dell fets / llançant natur'apárt.
Aquest destruu / aquells d'hon l'esser trau
ell es fill cert / de fals'opinio
matant lo cors / destrohint la raho
e quil segueix / a ell y asi desplau.

6
Rey es tot hom /aquest lo fa esclau
donal dolor / pels desigs no complir
senyor lo fa / subjugat a servir
e pel costum / no sentiu que passau.
Ell es aquell / qui hom port'n lo mon
cercant la fi / que james trobara
car fora si / james hi peruendra
sa fi no es / en natura, ne fon.

7
Honor, diners, / fauor, e fama, son
coses per qui / aquest voler se'ncen
en lo exces / quel seny del cors sosten
se trobara / si es sercat pregon.
Qui aquests bens / ab fama de valent
la voluntat / e menys lenteniment
son per esguart / no y poden contrastar.

8
Lo be del cors / nos deu pus alongar
si no en tant / com la natura vol
honor, diners, / fauor, que lo mon col
son instruments / pera nostre vsar.
Follament es / llur be per fi amat
e donchs quant mal / en ells amar esta:
e lo del cors / natura esser fa
mas llur exces / es molt vituperat.

9
Axi com l'orb / sens guia va errat
e no veu com / entra y surt de cami
nostr'apetit / no pot ser de per si
be, sens raho / e sil fa mal format.
E lo juhi / james jutjaria be
si'l apetit / se troba corromput
qual de aquests / primer al altr'ajut
no per escrits / mas parlant ho dire.

10
per conseguent / lo meu consell yo don
que vostr'amich / us dels diners axi
que solament / ne prenga pera si
tant com mester / al necessari son.
E lo restant / parteixca als qui no han
car non traura / d'aquells son propi be
hoc un be fals / que tost sen va o ve
tal quel pus rich / es lo mes pobrejan.

Tornada

Auis a tots / los qui trobar volrran
lo gran delit / sens mescla de dolor,
fugen del tot / conejança e por
car pels diners / a llur hostal vendran.

Es tracta, com sabem, d'una represa de la versió intercalada i comentada del poema que ja s'havia donat a l'edició de Valladolid (1555) amb el privilegi a favor de Juan de Resa que presentava el text de la següent manera:

Cant IX

11
Aquell ateny / tot quant atenyer vol
que lo vôler / eguala ab lo poder,
nos consegueix / aço per lo diner
lo no sabent / pensa que tot mal tol,
Donchs per hauer / hom lo major delit
nol çerch ab ço / que lo diner ateny
car en mes mal / que' a be al hom empeny
dins hom esta / lo seu be tot complit.

12
Natura 'n l'hom / ha termens establit
a sos desigs / per aquells contentar,
e bastament / quels pusca sadollar
y el ignyorant / ho vol en infinit.
Guardat de fam / de fret, e de calor
lo cors per fi / res no demanara:
si l'apetit / de mes lo requerra
en loch de be / si metra la dolor.

¶LAS OBRAS DEL POETA MO
ſen Auſias March, corregidas delos errores q̃
tenian. Sale con ellas el vocabulario delos vo
cablos enellas contenidos. Dirigidas al Illuſ-
triſſimo ſeñor Gonçalo Fernandez de Cor-
doua, Duque de Seſa, y de Terra noua, Con-
de de Cabra, Señor dela caſa de Vaena. ꝛc.
Con priuilegio Real.
¶Taſſado en cinco marauedis.
¶Impreſſo en Valladolid, Año de. 1555.
[782.

13
Ermins e Marts / no guarden defredor
mes que la pell / de Volp o del Anyell,
ne cal vestir / per calor terçanell
ne fon requer / llit ab molta blanor.
Prest e sens cost / es quant mester hauem
mas l'apetit / les coses encareix,
tant que la fam / com mes hauem nos creix
d'algun desig / complit fastig rebem.

14
Aquell voler / compost no fartarem
quant pasa d'hom / lo terme natural,
de la rahó / naix e del sensual
aquests reglats / en termens los metrem.
Quants aquests han / lo seu propri 'sguart
l'home pot dir / ques en lo mon content,
lla donchs lo ver / coneix l'enteniment
el cors sens fam / e fastig roman fart.

15
Aquell voler / es molts menys que bastart
no ressemblant / als qui l'han engendrat
semblas mas poch / de que 'l hom es torbat
vehent dell fets / llançant natur'apárt.
Aquest destruu / aquells d'hon l'esser trau
ell es fill cert / de falsa opinio

matant lo cors / destrohint la raho
e quil seguex / a ell yasi desplau.

16
Rey es tot hom /aquest lo fa esclau
donal dolor / pels desigs no complir
senyor lo fa / subjugat a seruir
e pel costum / no sentiu que passau.
Çell es aquell / qui hom porat'n lo mon
çercant la fi / que james trobara
car fora si / james hi peruendra
sa fi no es / en natura, ne fon.

17
Honor, diners, / fauor, e fama, son
coses per qui / aquest voler se'nçen
en lo exçes / quel seny del cors sosten
se trobara / si es çercat pregon.
Qui aquests bens / per sa fi vol amar
ell es dels folls / ab fama de valent
la voluntat / e menys lenteniment
son per esguart / noy poden contrastar.

Relleu gòtic francés que representa el mes d'agost.

18
Lo be del cos / nos deu pus alongar
si no en tant / com la natura vol
honor, diners, / fauor, que lo mon col
son instruments / pera nostre vsar.
Follament es / llur be per fi amat
e donchs quant mal / en ells amar está:
e lo del cos / natura esser fa
mas llur exçes / es molt vituperat.

19
Axi com l'orb / sens guia va herrat
e no veu com / entra y surt del cami
nostr'apetit / no pot ser de per si
be, sens raho / e sil fa mal format.
E lo juhi / james jutjara be
si'l apetit / se troba corromput
qual de aquests / primer al altr'ajut
no per escrits / mas parlant ho dire.

20
Per conseguent / lo meu consell dare
que vostr'amich / us dels diners axi
que solament / ne prenga para si
tant com mester / al neçessarils te.
E lo restant / parteixca als qui no han
car non traura / d'aquells son propi be
hoc un be fals / que tost sen va o ve
tal quel pus rich / es lo mes pobrejan.

Tornada

Auis a tots / los qui trobar volrran
lo gran delit / sens mescla de dolor,
fugen del tot / conejança e por
car pels diners / allur hostal vendran.